

УДК 336.2

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ
БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ**

Ліхоносова Ганна Сергіївна, доцент, к. е. н., кафедра фінансів, Національний аерокосмічний університет ім. М. Е. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Шабаліна Ганна Владиславівна, студентка спеціальності «Облік та оподаткування», Національний аерокосмічний університет ім. М. Е. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

Anna Lyhonosova, Associate Professor, Candidate of Economics, Department of Finance, National Aerospace University named after M. Ye. Zhukovsky "Kharkiv Aviation Institute"

Anna Shabalina, student of the specialty "Accounting and Taxation" National Aerospace University named after M. Ye. Zhukovsky "Kharkiv Aviation Institute"

A. Lyhonosova, A. Shabalina. Organization and ways to improve accounting of incomes of the budgetary institution.

The article is of an exploratory nature. The article defines the main elements of the organization of accounting of own funds of a budget institution, and ways of their improvement and increase. The analysis is based on the Priazovsky State Technical University. The proposed approach to the detailed accounting of income from the provision of paid services, and changes to the working plan of the accounts of higher education institutions. The developed analyst, in conjunction with well-organized management accounting, will contribute to optimizing the activities of providing paid services at the state higher educational institution and obtaining higher revenues of the special fund. It is proposed to allocate in the state of accountancy an employee who will directly deal with the budget control of operations for the formation of incomes of a higher educational institution, and the implementation of the estimate of a higher educational institution. To this end, it is proposed to introduce an internal document "Instruction on budgetary control of the income account of the secondary schools" PDTU ". The recommended sub-accounts of the own revenues of the secondary educational institutions" PDTU "are introduced. The article proposes measures to improve the system of accounting and increase of income of the University, as well as proposals for modernization of the legislative and normative base for accounting of incomes of budgetary institutions, will positively influence the results of the work of a higher educational institution as a whole and on a separate accounting unit income of the institution, namely the work of the accounting service.

Ліхоносова Г. С., Шабаліна Г. В. Організація та шляхи вдосконалення обліку доходів бюджетної установи.

Стаття носить оглядовий характер. В статті визначаються основні елементи з організації бухгалтерського обліку власних коштів бюджетної установи, та шляхи їх вдосконалення та збільшення. Аналіз зроблений на базі ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет». Запропонований підхід до деталізації рахунків з обліку доходів від надання платних послуг, та зміни до робочого плану рахунків вищого навчального закладу. Розроблена аналітика у поєднанні з належним чином організованим управлінським обліком сприятиме досягненню оптимізації діяльності з надання платних послуг у державному вищому навчальному закладі і отриманню більших обсягів доходів спеціального фонду. Пропонується виділити у штаті бухгалтерії працівника, який безпосередньо займатиметься бюджетним контролем операцій з формування доходів вищого навчального закладу, та виконанням кошторису вищого навчального закладу. З цією метою пропонується впровадити внутрішній документ «Інструкція з бюджетного контролю обліку доходів ДВНЗ «ПДТУ». Наведено рекомендовані субрахунки власних надходжень ДВНЗ «ПДТУ». В статті запропоновано заходи по удосконаленню системи бухгалтерського обліку та збільшення доходів університету, та пропозиції щодо модернізації законодавчої та нормативної бази з обліку доходів бюджетних установ, які позитивно вплинуть на результати роботи вищого навчального закладу як в цілому, так і на окрему ланку, що здійснює облік доходів установи, а саме на роботу бухгалтерської служби.

Ліхоносова А. С., Шабаліна А. В. Организация и пути совершенствования учета доходов бюджетного учреждения.

Статья носит обзорный характер. В статье определяются основные элементы по организации бухгалтерского учета собственных средств бюджетного учреждения, и пути их совершенствования и увеличения. Анализ сделан на базе ГВУЗ «Приазовский государственный технический университет». Предложен подход к детализации счетов по учету доходов от оказания платных услуг и изменения в рабочий план счетов высшего учебного заведения. Разработанная аналитика в сочетании с правильно

организованным управленческим учетом будет способствовать достижению оптимизации деятельности по предоставлению платных услуг в государственном высшем учебном заведении и получению больших объемов доходов специального фонда. Предлагается выделить в штате бухгалтерии работника, который непосредственно будет заниматься бюджетным контролем операций по формированию доходов вуза, и выполнением сметы высшего учебного заведения. С этой целью предлагается внедрить внутренний документ «Инструкция по бюджетному контролю учета доходов ГВУЗ «ПГТУ». Приведены рекомендованные субсчета собственных поступлений ГВУЗ «ПГТУ». В статье предложены меры по совершенствованию системы бухгалтерского учета и увеличению доходов университета, и предложения по модернизации законодательной и нормативной базы по учету доходов бюджетных учреждений, положительно повлияющие на результаты работы высшего учебного заведения, как в целом, так и на отдельное звено, осуществляющее учет доходов учреждения, а именно на работу бухгалтерской службы.

Постановка проблеми. З розвитком економіки України в напрямку ринкових відносин дедалі важливішою стає роль процесу управління у формуванні діяльності будь-якої господарської інформації. Оскільки облік, контроль та аналіз є невід'ємними складовими цього процесу, то сучасний бухгалтер повинен володіти технікою ведення бухгалтерського обліку, контролю за здійсненням операцій, уміння раціонально організувати ці складові своєї продукції в просторі і часі. В сучасних умовах для прийняття управлінських рішень у господарюванні актуальною є потреба в аналізі діяльності підприємства. Діяльність державних ВНЗ здійснюється на основі змішаного фінансування: частина коштів на покриття видатків навчального закладу надходить у порядку кошторисного фінансування з державного бюджету (загальний фонд бюджету), частина – за рахунок власних надходжень, основним з яких є плата за навчання студентів (спеціальний фонд бюджету). За умови постійного недофінансування з державного бюджету у зв'язку з кризовими явищами в Україні, посилюється інтерес до власних надходжень бюджетних установ, зокрема до платних послуг.

Метою статті є розробка питань щодо організації обліку і контролю формування надходжень власних коштів в бюджетних установах та розробка конкретних шляхів їх вдосконалення.

Результати дослідження. Основним планово-фінансовим документом, який встановлює повноваження щодо отримання надходжень і розподілу бюджетних асигнувань, дотриманням фінансової дисципліни, на рівні установи, є кошторис бюджетної організації. Кошторис спеціального фонду складається з двох частин доходної та видаткової. Аналіз виконання кошторису дає можливість здійснювати контроль за раціональним витрачанням державних коштів з метою ефективного управління бюджетною організацією та установою.

Доходи мають важливе значення для здійснення діяльності бюджетної установи. Доходи з загального фонду установа отримує в межах бюджетного призначення, а власні надходження (доходи спеціального фонду) від надання платних послуг згідно з функціональними повноваженнями установи. Від цього залежить формування доходної частини бюджетних установ. Наприклад в досліджуваній установі власними надходженнями є доходи від надання освітніх послуг та отримання коштів від науково-дослідні роботи. Хоча навчальні заклади самі заробляють ці кошти, та, оскільки вони фінансуються з державного бюджету, всі кошти спеціального фонду вважаються бюджетними.

Враховуючи особливості бухгалтерського обліку в бюджетних установах, мету діяльності ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», для належного виконання функціональних повноважень, удосконалення обліку і підвищення власних доходів пропонується:

- обліковувати доходи спеціального фонду в установі згідно з кодами економічної класифікації бюджету;
- впровадження інноваційних освітніх технологій, що відповідають сучасним освітнім і галузевим стандартам, забезпечують гарантії якості підготовки фахівців і освітніх послуг;

- створення науково-педагогічної системи, яка забезпечуватиме високий рівень якості вищої освіти, яке виступає умовою соціального захисту, професіоналізації і безперервної освіти впродовж всього життя фахівця;
- модернізація навчально-матеріальної бази спеціальностей ДВНЗ «ПДТУ», з метою відповідності сучасним вимогам підготовки фахівців;
- вдосконалення комплексного навчально-методичного і дидактичного забезпечення освітнього процесу і комп'ютеризації, як технічної основи впровадження сучасних технологій;
- вдосконалення мобільних науково-педагогічних систем ступінчатої підготовки фахівців на рівні сучасних досягнень педагогічної науки;
- вдосконалення системи управління освітньою діяльністю, системи стимулювання високої якості її результатів;
- всебічний розвиток нових форм навчання, зокрема дистанційних;
- вдосконалення європейської кредитово-модульної системи організації навчального процесу, стимулювання мобільності студентів ДВНЗ «ПДТУ» в європейському просторі;
- упроваджувати сучасні технології тестування, удосконалити організацію прийому;
- впровадження у навчальний процес нових інформаційних технологій;
- переглянути формування вартості навчання.

Для забезпечення досягнення ефективності та якості обліку, а також оперативного управління зазначеними об'єктами слід посилити деталізацію інформації про надходження коштів спеціального фонду, доцільно рахунок 71 деталізувати субрахунками: окремо надходження за контрактне навчання для здобуття вченого ступеня, окремо за навчання по підвищенню кваліфікації, окремо за дистанційне навчання, окремо за науково-дослідні роботи (доцільно обліковувати по кожному договору окремо, щоб поліпшити можливість контролю доходів і видатків), а також окремо обліковувати надходження коштів від надання платних послуг (спортивні секції, послуги поліграфії, мешкання в гуртожитку, інше).

Запропонований підхід до деталізації рахунків з обліку доходів від надання платних послуг дозволяє досягти поліпшення обліку для прийняття управлінських рішень. Розроблена аналітика у поєднанні з належним чином організованим управлінським обліком сприятиме досягненню оптимізації діяльності з надання платних послуг у державному вищому навчальному закладу і отриманню більших обсягів доходів спеціального фонду.

Запропоновані зміни до робочого плану рахунків вищого навчального закладу дозволять поліпшити систему бухгалтерського обліку, підвищити ефективність діяльності бюджетної установи в цілому, а також значно зменшити затрати часу на перевірку за окремими видами доходів.

Рекомендовані субрахунки для обліку власних доходів установи занесемо в таблицю 1.

З метою проведення контролю обліку доходів вищого навчального закладу пропонується виділити у штаті бухгалтерії працівника, який безпосередньо займатиметься бюджетним контролем операцій з формування доходів вищого навчального закладу, та виконання кошторису вищого навчального закладу. З цією метою пропонується впровадити внутрішній документ «Інструкція з бюджетного контролю обліку доходів ДВНЗ «ПДТУ». В даній інструкції пропонується передбачити порядок проведення бюджетного контролю операцій з формування доходів вищого навчального закладу. Дана інструкція повинна містити перелік об'єктів бюджетного контролю, та процедури перевірки.

Таким чином впровадження бюджетного контролю власних надходжень ДВНЗ «ПДТУ» дозволить більш детально аналізувати процедури формування доходів, з метою запобігання перекручень та неточностей їх відображення в обліку.

Враховуючи, що в сучасних умовах ефективного функціонування системи управління доходами спеціального фонду в бюджетних установах неможливе без застосування сучасних автоматизованих систем і новітніх комп'ютерних технологій, у ході проведення дослідження запропоновано провести комплексну автоматизацію облікових робіт щодо обліку доходів у бюджетні установі, та об'єднати кілька програм, що використовуються в установі в єдину, для того, щоб зробити неможливим дублювання обробки інформації, та скоротити час на її обробку. Ще це забезпечить оперативне вирішення завдань обліку, контролю та аналізу, сприятиме якісному контролю за формуванням доходів і видатків бюджетних установ, економії грошових і матеріальних ресурсів. У кінцевому підсумку це забезпечить зростання обсягів і якості наданих бюджетними установами послуг.

Таблиця 1

Рекомендовані субрахунки власних надходжень ДВНЗ «ПДТУ»

Номер синтетичного рахунку в робочому плані, що пропонується	Код класифікації доходів бюджету та назва	Призначення рахунку
7111о	25010100 Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю	Доходи як плата за навчання по укладеним договорам студентів-контрактників
7111іпк		Доходи як плата за навчання з підвищення кваліфікації кадрів, навчання для здобуття післядипломної освіти
7111п		Доходи від надання послуг з підготовки для вступу до університету (підготовчі курси)
7111д		Дистанційне навчання
7111і		Доходи від надання інших послуг у сфері освітньої діяльності
7111н		Доходи від проведення науково-дослідних і інших пошукових робіт
7111г	25010200 Надходження бюджетних установ від господарської діяльності	Доходи від плати за мешкання в гуртожитку
7111оз		Дохід від надання послуг з оздоровлення та відпочинку (плата за путівки до оздоровчого табору «Олімп», та заняття в спортивних секціях)
7111ін		Дохід від надання інших платних послуг
7411	25010300	Плата за оренду майна бюджетних установ
7211	25010400	Надходження бюджетних установ від реалізації майна
751121г	25020100 Благодійні внески, гранти та дарунки	Благодійні внески, гранти
751121д		Дарунки
751122с	25020200 Кошти, отримані на виконання цільових заходів	Матеріальна допомога студентам-сиротам
751122см		Стипендія КМУ молодим вченим

З метою удосконалення організації аналітичної роботи за виконанням кошторису необхідно замінити процес обробки та систематизації первинних документів самими працівниками бухгалтерії на спеціалізовані новітні програми, які б дали можливість оперативно та ефективно обробляти інформацію на електронних носіях.

Ураховавши особливості бухгалтерського обліку в бюджетних установах та мету діяльності навчального закладу, для удосконалення обліку доходів пропонується забезпечення належних умов взаємовигідної співпраці між ДВНЗ «ПДТУ» і зацікавленими потенційними роботодавцями. Це може бути: юридично оформлена

взаємовигідна співпраця університету із новими роботодавцями і споживачами наукової продукції (на постійній основі); мотивованої (стимульованої) спонсорської допомоги закладам освіти; економічно вигідної передачі в оренду належних закладу нежитлових приміщень та нерухомого майна; навчально-лабораторного та науково-дослідного обладнання.

Реалізація повною мірою потенційних можливостей щодо збільшення обсягів науково-дослідних робіт за господарчими договорами, які є джерелом наповнення бюджету.

Для здійснення основних кроків з огляду на розбіжності між вітчизняним та міжнародним досвідом в обліку бюджетних організацій пропонується: удосконалити систему бухгалтерського обліку власних надходжень в державному секторі.

Треба оновити інструкції з бухгалтерського обліку з урахуванням нового плану рахунків та комп'ютеризації облікових процесів. Міністерству фінансів та Державному казначейству доцільно внести зміни до всіх чинних нормативно-правових актів, які регламентують правила бухгалтерського обліку і складання єдиної фінансової звітності. Розробити та запровадити єдині національні положення (стандартів) бухгалтерського обліку та єдиного плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, гармонізованого з бюджетною класифікацією.

Таким чином, запропоновані заходи по удосконаленню системи бухгалтерського обліку та збільшення доходів університету, та пропозиції щодо модернізації законодавчої та нормативної бази з обліку доходів бюджетних установ, позитивно вплинуть на результати роботи вищого навчального закладу як в цілому, так і на окрему ланку, що здійснює облік доходів установи, а саме на роботу бухгалтерської служби.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи»: Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 N 1629, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11>. - Назва з екрана.
2. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 січня 2014 р. за № 161/24938), зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>. - Назва з екрана.
3. Порядок надання платних освітніх послуг державними та комунальними навчальними закладами: Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України від 23.07.2010 № 736/902/758 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1196-10>. - Назва з екрана

References:

1. Public Status (Standard) of Accounting in the Public Sector 124 "Revenues": Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated December 24, 2010 No. 1629, as amended [Electronic resource] // Verkhovna Rada of Ukraine: [site]. - Mode of access: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11>. - Title from the screen.
2. On Approval of the Public Accountancy Accounting Plan in the Public Sector: Order of the Ministry of Finance of Ukraine of 31.12.2013 No. 1203 (Registered with the Ministry of Justice of Ukraine on January 25, 2014 under No. 161/24938), as amended [Electronic resource] // Verkhovna Rada Ukraine: [site]. - Mode of access: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>. - Title from the screen.
3. The procedure for the provision of paid educational services by state and municipal educational institutions: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Ministry of Economy of Ukraine, Ministry of Finance of Ukraine of 23.07.2010 № 736/902/758 [Electronic resource] // Verkhovna Rada of Ukraine: [site]. - Mode of access: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1196-10>. - Title from the screen

Keywords: accounting; own receipts; accounts; revenues.

Ключові слова: бухгалтерський облік; власні надходження; рахунки; доходи.

Ключевые слова: бухгалтерский учет; собственные поступления; счета; доходы.

Рецензент: Хаджинова О. В., декан економічного факультету, ДВНЗ «ПДТУ», д. е. н., доцент

Перевірено на плагіат: <https://corp.unicheck.com/library/viewer/report/6796025>